

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractatus sacerdotalis de sacrametis deq diuinis officiis: et eoru administratioibus

Nicolaus <de Plove>

Argentine, 1508

De sacramento matrimonii

[urn:nbn:de:bsz:31-306282](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306282)

caueat ordiandus ne rpeordia
 nois sit in pctō mortali. nā mor
 talr peccaret. di. xl. multi. Et idez
 Thom. in. iij. di. xliij. Nec talis
 pōt vti ordie sic suscepto fm ip/
 sum. qz facit contra pceptū illud
 Deut. xvi. Iuste qd iultū est exe
 quaris Unde tal' qñcs talē actū
 exerceret. semp peccat mortali. Di
 cit tñ Thom. ibidē. qz subditus
 hmōi ordinati in peccato morta
 li tenet ab eo recipe sacramentū:
 si est occultum. r hoc quādiu to
 lerat ab ecclesia. Tñ dicit idem.
 Non est tutū talem ad aliquem
 acū sui ordinis exequēdū indu
 cere: durāte cōscientia qz iste sit i
 pctō mortali. quā tamē depone/
 re possit. qz in instāti homo pos
 set a diuina grā emēdari. Sexto
 caueat clericus ne ordinet sine
 examine. als dicit furtiue ordia/
 tus. fm Hostiē. vt. lxiij. di. extra
 psciētiā. nec p sunt ei formaro/
 ne. si tñ est dignus r notus nihil
 obest. qz tales nō sunt examinā/
 di. Archi. xliij. di. null. Sed si
 est indignus deponi dz. de cor/
 pore viciatis. exposulsi. Si etiā
 sit ignor' quis dignus deponi
 dz. xliij. di. c. vlt. r multo forti'
 si est indignus. l. dis. ex penitenti
 bus. Debet etiā cōfiteri publice
 epō suo crimina seu notoria im/
 pedimenta iuris vel facti. vt ibi/
 dem dicitur. Si autem subtricer
 talia: etiam post penitētiā impe/
 diūt executionem. Nec etiā susci
 piat aliquem ordinem superio

rem obmiso inferiori. qz hoc est
 per saltum pmoueri. Et talis de
 ber deponi si hoc faceret ex mali
 cia. sec' si ex ignorātia vel negli
 gentia. disti. xlvij. sicut olim. Ex
 dispēlatōe tamē epī ad omiūz
 ordinem porest pmoueri. sed in
 suscepto prius non ministrabit.
 Datur aut gratia gratū faciēs in
 hoc sacramento. qz necessaria est
 nō solū ad digne suscipiendum
 sacramētum. sz etiā ad digne mi
 nistrandū fm Thom. r Petru
 in. iij. disti. xliij.

De sacramento matrimoniij

Ropter

p fornicatōez habeat
 quisqz vxorē suā. q.
 ad Thoz. vij. r xliij. q. ij. ca. his
 ita. Licet matrimoniū in statu i/
 nocētie sit institutū in officiū ma
 ture. l. in propagatiōem r multi
 plicatiōē plis ad dei cultū. qz
 tñ natura lapsa viciata est ex ori
 ginali pctō. adeo vt falcē ppriaz
 in messem nō vereat mittere alie
 nam. qrens indifferēter qzcuqz
 femina cū q fornicatiōis expleat
 pctm. Ideo magn' doctor gē/
 nū pdicator r rector. puidēs de
 remedio dicit. vt ppter fornicā/
 tiōē cuitandā vnusquisqz ha/
 beat vxorē suā. p qd danat pctm
 fornicatiōis. r pmedat statū ma
 trimoniij pugal. In qbo sbis. j.
 apl's suadet vitare fornicatiōē
 ibi ppter fornicatiōez. sed o p sult
 remedij adhibitiōē. qz habeat

R ij

De sacramento
 matrimoniij

De sacramento

vrorem suam. Per primū dam
nat error illoꝝ q̄ dicūt simplices
fornicationē non esse peccatū. al
legātes sc̄ros patres. s. Abraam
Jacob. David. ⁊ alios q̄ habeāt
ꝑ cubinas. nec tñ illa fornicatio
imputata est ad ꝑctm̄. Quibus
r̄iderur fm̄ Tho. i. iij. sentē. di.
xxiij. q. iij. qz̄ quelibet fornicā
tio extra mat̄rimoniu: que tollit
debitam ordinationē parētis ad
prolē. quā natura ex ꝑcubitu in
tendit: est ꝑctm̄. ideo fm̄ ipsum
sine dubio simplex fornicatio ē
ꝑctm̄ mortale. etiā si lex scripta
non esset: qd̄ est multū notabile
Ubiq̄q; autē legit̄ aliq̄s pa
tres habuisse ꝑcubinas: illud fu
it ꝑ speciali dispensatiōe sp̄ssci
⁊ ad designandū aliquid. Hoc
em̄ q̄ filij iacob ex liberis ⁊ ancil
lis fuerunt heredes: designat q̄
xpo in baptismo nascuntur filij
⁊ heredes ꝑ bonos ⁊ malos mi
nistros. Sicutā alia omnia in ꝑ
dict̄ patrib; ad mysteriū ꝑtinet.
vt̄ habetur lat̄. xxxij. q. iij. c. j. ij.
⁊ iij. De q̄ cui placet sufficienter
informari videat notata mea su
per. vij. ꝑcepto. s. Nō me habe
ris. Per secūdū dānat bigamia
cum dicat. habeat vxoꝝ suam. ⁊
sic vnam tantum. non plures si
mul. Unde saluator: repetens il
lud Genesis. ij. Erunt duo i car
ne vna Nat̄. x. dicit. Itaq; iā
non sunt duo sed vna caro
Desponsalib; hic ꝑ
agitur.

Arca illd

lacrim primo viden
dum est de substātia/
lib. sc̄o de accidentib; . tercio
de cautelis. Quātū ad primū
sciendū q̄ quedā sunt accidenta
lia m̄rimonij. s. sp̄salia. ⁊ ideo d̄
ip̄is ꝑmo videndū est. sc̄o qd̄
sit m̄rimoniu. tercio q̄ requiruntur
ad m̄rimoniu. q̄to q̄ impediunt
ipsum. Quātū ad primū spon
salia fm̄ fr̄aci. de sarabel. sup ru
brica de sp̄saliib; sic diffiniunt
sunt futuraz nuptiaz seu matri
monij ꝑmissio. Et diffinitio illa
trahit ex canone. xx. q. v. nostra
tes. Dicitur a sp̄o deo des. qz̄ vt̄
d̄r Laspar de caldarijs. q̄ olim
sponsus ⁊ sp̄sa m̄tebāt cautio
nes quib; spondebāt se in iura
m̄rimonij consentire. ⁊ fideiussu
ros dabāt q̄bus id se obseruatu
ros obligabāt. Quādoq; etiā
sp̄salia dicuntur m̄rimoniu. sed
tūc debēt intelligi si sunt sp̄sa
lia de ꝑnti. Et sūt sp̄salia quat
tuor modis. Primo nuda ꝑ
missiōe. vt̄ cū dicit. ꝑmitto te du
cere in vxoꝝ. Sc̄o de datis aris
sp̄saliq; vt̄ pecunie vl' altere
rei. Tertio anuli subarratione.
Quarto interueniēte iuramento.
vt̄ cū alter alteri iurat dices. Ju
ro q̄ te in vxoꝝm ducere volo.
Quomodoq; q̄ q̄s illoꝝ q̄tu
or modoz ꝑmitur ducere aliq̄
⁊ postea nō curat: peccat morta
liter. nisi legit̄: mū ipedimentū in

De sponsalib;
hic ꝑ agitur

tenuerit. Sædũ tñ q̄ si spõsi
 sibij nuicẽ displicet ⁊ dissentiunt:
 si spõsalia nõ fuerint iurata pñt
 se mutuo absoluere, vñ notant
 doctores in. c. p̄terea. de spõsali/
 bus. vbi inter ceteros Jacobus d̄
 alberga notat q̄ quãdo ecclia vi
 det q̄ spõsi sibij nuicẽ displicent
 d̄z dissimulare. i. nõ d̄z cogere spõ
 sum ⁊ spõsam ad pficiendũ m̄ri
 moniũ p̄pter malũ q̄d possent in/
 de puenire. s. v̄rocidium vñ mu
 tua adulteria p̄trahẽtiũ. Et hoc
 placet Laspar. Si aut̄ tñ alter
 dissentit: dicit Goffred⁹ q̄ exq̄ alĩ
 dissentit: dissenties p̄scale cõpelli
 tur donec in eodẽ statu p̄manet.
 s̄z si cũ alio p̄traxerit p̄ s̄ba de p̄/
 senti cessabit coactio. Idem vult
 Inno. a. de spõsalib⁹ An autem
 spõsalia iurata possunt mutuo
 partiũ dissensu dissolui: licet an
 tiq̄ doctores dubitant de h̄. mo
 derni v̄o expedierũt istũ casum.
 Cũ Uincẽ. in. ca. p̄terea. de spõ
 salib⁹. ponit distiguẽdo an iura
 mentũ dirigat̄ in deũ: an i hoiez
 p̄mo casu nullus p̄t absoluere
 nisi de⁹. S̄cdo casu hõ cui iu
 rat̄ p̄t absoluere. Tũc aut̄ dirigũt
 in deũ fm̄ Jo. an. qñ is q̄ iurat̄
 magis int̄dit placere deo q̄ ho
 minib⁹ siue sit i faciẽdo aliq̄d me
 ritorũ. siue in abstinẽdo ab aliq̄
 illicito. Exẽm p̄mi. iuravi abbati
 intrare monasteriũ. hoc em̄ tñ
 deũ p̄cernit. nõ abbatem. vñ ab
 bas nõ p̄t me absoluere a iuram̄
 to. S̄i iuravi non occidere ho
 minẽ ⁊c. Ad hoiem aut̄ tñc d̄m̄
 q̄t. si iuravi tibi scribere libri. ab
 h̄ em̄ tu potes me absoluere. q̄a
 te solũ p̄cernit hoc op⁹. Licet em̄
 om̄e iuramẽtũ p̄cernat deũ p̄nci
 palr q̄z p̄ religionẽ p̄mittit: tñ q̄z
 p̄cernit cõmodũ ei⁹ cui iurat̄: pot
 ab eo dimitti. de iururãdo. c. j.
 Idẽ etiã tenet Laspar dices. q̄
 spõsalia etiã iurata mutuo dissẽ
 su tollunt. q̄z sublata obligatiõẽ
 sublatũ est iuramentũ. sic d̄z de
 statuto ⁊ iurato. ⁊ notat̄ de p̄bẽ/
 dis. dilecto. Facit ad h̄ reglã. q̄d
 fauore. li. vi. Et notat̄. xxx. q. iij. c.
 j. in glo. penl. vbi d̄z. q̄ parentes
 sicut possunt frãgere spõsalia si
 lioz. sic ⁊ iuramẽta remittere Lõ
 cludo ḡ ⁊ dico s̄z frã. d̄ sarabel:
 q̄ si aliq̄s iurat̄ spõse ei⁹ iururã
 p̄t spõsa ip̄m absoluere. sec⁹ si in
 iurã dei seu ob pietatẽ. vt cum
 spõsus esset dimes ⁊ spõsa pau
 prima. Tũ d̄t frã. q̄ etiã in h̄ ca
 su p̄t eũ spõsa absoluere. q̄z licet
 iuravit iururã dei. tñ etiã cõmo
 dũ p̄cernit spõsam: ip̄a p̄t remit
 tere p̄dicta. ⁊ sic ḡnalit̄ obfnatur
 nã ecclia se nõ irromittit de spõ/
 salib⁹ de futuro. nec ad instãtiãz
 alteri⁹ parti⁹. Ambob⁹ ḡ dissẽ
 tiẽtib⁹ etiãz si iurassent mutuo se
 pñt absoluere. Et nota q̄ etas
 seu t̄ps p̄trahẽdi spõsalia vtrobĩ
 q̄z est septẽniũ. vñ spõsatio q̄ fit
 in. v. vl. vi. annis nulla est. vt de
 despõsatiõẽ impubez. l̄ras. Nã
 ex talib⁹ spõsalib⁹ iducit publice
 honestat̄ iusticia. Est aut̄ publi

De sacramento

ca honestas s; frā. i. c. iuuenis. de spōsalib; impedimentū qđ nec ex cōsanguinitate nec ex affinitate pcedit. s; ex qđaz honestate q̄ in matrimonijs cōsiderāda est. vt ille q̄ pri^o trahit spōsalia cū aliq; ip̄a mortua nō ducat aliā quā sanguinea ip̄ius infra q̄rtū gradū. vt in. c. ad audientiaz. vt de spōsalib; . c. li. vi. Ratio autē hui⁹ p̄stitutiōis est. qz experientia docuit q̄nes rixas et inimicitias inter sanguineos oriri: qñ vni de spōsata aliq; de sanguinitate spōsi pcurat habere. Silt^r qñ quis sanguinea spōse sue ipsa mortua cū q̄ nō dū p̄fecerat matrimoniu vult ducere: nō est honestū. cum p hoc quasi duo sanguines vident vni mulieri copulari. qđ honestas p̄hibet. Tulerunt ius p̄mune est q si quis desponsat puellā añ septem annos. si interim ip̄e morit: p̄t eam frater su⁹ ducere. Silt^r si mox⁹ res illa puella añ septimū annū vir duceret et⁹ sororē aut matrē. Et hoc totū habes de desponsatiōe impubez. lras. Sunt autē octo casus in quib; soluunt spōsalia. Prim⁹ si alter spōsoz post desponsationez trāseat ad religionem. quod etiā p̄facere p̄tracto matrimonio añ copulā carnalez tunc em̄ mulier p̄t alteri nubere q̄ si post mortē viri. qz religio est quedā mors. fm Tho. in. iij. di. xxvij. q. iij. Secūd⁹ qñ sponsus se absentat p longū tps: spōsa cū

alio p̄t trahere. Terc⁹ si alter eoz incurat leprā vl paralisi m. Quart⁹ si supueniret affinitas. vel qz spōsus cognouit cōsanguinea sponse. Quint⁹ si mutuo se absoluūt. Sext⁹ si alter eoz fuit medio tpe fornicat⁹. qz tunc reddi^t altri suspect⁹ de fide post ea suāda. Septim⁹ si spōsus cū alia trahit p̄ sba d̄ p̄nti vl etiā de futuro cū copla carnali. Si tñ trahit cū p̄ma sine iuramento. cū sed a cū iuramento: d; adbere p̄me. et penitere de p̄iurio. Octauus qñ q̄s ipubes trahit spōsalia: venit ad eratē adulteram et penit absolui a vinclo spōsalium et sibi d̄ant licentiā nubendi. In oib; aut istis casib; debēt spōsalia autoritate ecclēie absolui p̄ter qz in p̄mo q̄nto et sexto. in quibus soluūt ipō iure. Addit etiā nonū casum Post. l. si fama est q̄ int̄ eos ē canonicū impedimētum. ¶ De diffinitōe m̄rimonij

¶ Insequē

c ter de m̄rimoniō sciendum q̄ ip̄m sic diffinitur. Matrimoniu est viri et mulieris p̄iunctio indiuiduā p̄suetudinē vite retinens. Ista diffinitio tradit. xxvij. q. ij. c. i. Per h̄ q̄ d; viri et mulier⁹ excludit vir cū viro. vl mulier cū muliere. vel vni⁹ viri cū mulier⁹ multienb; qz tal̄ cōiunctio nō causat matrimoniu sed p̄ctm̄. Dicit etiā p̄iunctio sez amoris et m̄rimonial. Dicit etiā

Matrimonii

47

Individuā vite consuetudinē retinens. qd est tm dicere. q neuter eoz absq altero sensu pte pntētia pfiteri vl orōni vacare. nec se alteri copl'are. sed sibi inuicē seruare fidē z d'biti redditiōē mutua. Silt' debent eis mutuo de necessitatibz puidere z subuenire inuicē. Et hoc intelligendū est totū de mrimonio copl'a carnali psummato. qz nō psummatū tali copl'a: pōt separari p ingressu religionis. vt de spōsalibz. cōmissum. Intelligit etiā h' de mrimonio fidelitū. qz mrimoniū infidelium p' separari altero trāseunte ad fidem. Ratio autē beati Tho in. iij. di. xxxij. q. i. Quare pūctio mrimoniū est isepabilis vsqz ad mortē inter hoīes z nō int' alia animalia est hec. Quia aliorum animalū filij possunt sibi victū statim habere. vl' saltem ad eoz sustentationē vnum sufficit. sic est de vacca: equa: asina: z similibus. z ideo ibi non est certa coninccio certi masculi ad certā feminā. nec etiā necessaria diuturna pūctio. eo qz femina in eis sufficit ad educandū ferū sine masculino. In his autē quoz filij indigent vtriusqz. scilicet patris qz mris sustentatiōe aliud est. Silt' vbi inuenit' aliq' determinatio quantū ad tps sustentatiōis z educatiōnis. sicut i' auibz. vñ passeres turtures z colibe habēt determinat'as feminas. qz hñt educare pullos z alter eoz nō sufficeret ad q

rendū victū. cū z se eq'liter nutrire debeāt. Non autē sic est in hominibz vbi filij indiger cura parentū ad magnum tēpus. Et ergo matrimonialis pūctio inter solos homines dicit' indiuisibil' sim totam vitam altero cōiugis. Oportet em̄ filij gñari. educari nutrir' z doceri. z sibi de necessarijs vite a parentibz puideri. eoz iuxta ap' l'm. oportet patres filijs thesaurizare. ij. ad Ehorint. xij. Ita autē requirunt magnū tēpus Et quō ad hoc dicit' Lira super Mattheū. xix. c. qz matrimonium nō soluz est de iure diuino: sed etiā de iure naturali. qz hoc natura dicit'. qz vir z mulier cohabitent simul p totā vitā ad educandū z promouendum p'lem vsqz ad perfec' um statū virtutis. Dicitur autē matrimoniu' potius qz patrimoniu'. quia maiora onera sunt in matre qz in viro. Et dicitur a matre quasi matris munium. quia munit' a matre. z dat mulieribz esse matres. Et quia etiā finis principalis matrimonij est bonū prolis. in cui' pcuratiōe m' magis laborat z iō ab ipa denoiaf' fuit autē matrimoniu' institutū a dō in statu innocētie. vt d' de v'oro. c. i. lib. vi. Et h' p illa p'ba. hoc nūcos ex os sibi meis. q' p'ba adā spūscō illustrat' dicit' Gen. ij. i. si. z. xvij. q. ij. lex diuina. Et p hoc repbat' illa opinio q' d' qz mrimoniū sit institutū a dō ill' p'ba. Crescite z mal

R. iij

De sacramento

triplicam. qd videt incouenies. cu etiā illa verba pri^o dixerat d's nō solū ad hoies. s; etiā ad bestias. Gen. i. Et quis mrimonium etiā sit institutū tpe moysi. r tēpe xpi. h fuit tñ diuersis respectib;. Nam vt dr Tho. di. xvi. in. iij. fm q ordiatur ad gnationē plis q erat necessaria etiā an pcrim: institutū est a deo in statu innocētie. in h q de^o formauit mulierē in adiutoriu viri. r h modo dr i officiu fuisse institutū. S; quātū est in remediū pcti fuit institutū post pcrim tēpe legis nature. Scdm autē determinationē psonaz habuit institutiōem in lege moysi. vbi nō nisi de certis tribubus copulabant. S; fm q resp; sentat iunctionē xpi r ecclie: sic habuit institutiōem in lege noua. Et fm hoc dr sacm noue legis. Et ex hoc habet q due principales sunt cause institutiōis mrimonii. s. educatio plis ad cultum diuinū. r vitā de fornicatiōis causa. Alie sunt multe cause minus principales. s. pulcritudo vxoris. diuinit. reformatio pacis. Et ppē istas causas si etiāz ducat vxor: seruatis iobis de pñti tener mrimoniū. Sciendū āt exq vt dr vij. ethicoz. in actu carnali puaf hō magno bono. s. vsu rōnis. q; vt dr Ph. s. tal' ac^o furat intellectu sapiētis. Et vt dr Aug. xvi. li. de tri. pa voluptas carnal' q maior in voluptatib; carnalib; nequit inueniri: momēto ipō tēpis

q ad ei^o puenit extremum: pene ois acies r vis rōis obruit. Nul lus autē fm rectā rōnē d; se obligare ad aliqd in q tñ malū paritur. nisi sit aliqd bonū recōpensans istud dānū. Un a sacis pribus ponunt excusantia illū actū tam dānosum. s. bonū fidei. plis r sacri fides h sumpra est fidelitas siue iusticia ad actū ad quē obligat se. s. vt ille nō qrat alia. n' ecōuerso. Si r bonū pl' obligat q ad cultū diuinū. s. vt religiose. i. scē r deuote educat. Bonū autē sacri est illa indissolubilitas inter virū r mulierē. r signat idis solubilitatē iunctionis xpi r ecclie. r hoc est bonū intrinsecū mrimonii. q; pfectio prima ē for malis. prima autē duo bona. s. fides r ples sunt bona extrinseca mrimonii. Ex his patet q exq vt dictū est. sacm est bonū excusatis istū actū: videt q act^o iste mrimonialis nō solū est bon^o: s; etiāz sanct^o. quā scitātē h; ex indissolubilitate iunctiōis. fm quā sciat iunctiōem xpi r ecclie. Ita etiāz dr Thom. in di. xxi. in. iij. q. iij. Ex quib; oib; iher' s; Bonauē. ibidē sed o pncipali. q. ij. q q coit causa fornicatiōis vitā de in vxore. ne. s. vxor fornicet. sic reddēdo debitū nullo mō peccat: sed magis meret. q; exercet op^o iusticie hoc ē fidei ad quā tenet. r ideo ois culpa excusat. Si iō coit cā fornicatiōis vitā de in seipō. s. ne ipse sol^o fornicet. in h peccat vt

Matrimonii

malit. et hoc si non pulsata a carne. Nam ex quo non potest creare plene. nec potest esse procreandum coitus. nec compellitur ab uxore ad reddendum debitum nec aliquid superfluitas est tibi. et ideo peccat et venialiter. imo dicitur per se in pe. d. cha. in. iij. di. xxx. q. iij. principali. q. ij. ar. i. q. querens delectationem in coniugio: sistendo tamen intra fines matrimonii. scilicet quoniam cum altera muliere id non faceret: veniale est peccatum. licet etiam fiat causa explende libidinis. Sed si querat delectationem in ea: non vult in coniugio. sed vult in alia muliere quocumque: tunc est peccatum mortale. hoc est Hug. xxx. q. i. Quod ubi dicitur vsum matrimonii non posse impleri sine peccato saltim veniali. quod peccatum est matrimonium cum sit bono intuitu sicut fuisset in statu innocentie secundum fratrem in rub. de sponsalibus. hoc idem inuit Jo. an. in glo. super ca. alma. de sen. ex. li. vi. super sponso sacramentis. ubi dicitur quod datur gratia per istud sacramentum. sed non sicut per alia sacramenta. Ceterum autem in hoc sacramento gratia adiungetur ad illa opera que in matrimonio requiruntur. R. s. Tho. in. iij. di. xvi. q. iij. Quia ubi dicitur quod datur facultas aliquid facere dantur etiam auxilia sine quibus non potest convenienter uti illa facultate. sed in matrimonio datur divinitus facultas utendi uxore. et per consequens datur gratia que idem convenienter fieri possit. Nec Tho. Et per hoc repbat glo. i. q. i. Quicquid. Etiam dicitur de doctr. subtili q. effectus istius sacri sunt due gratie in animabus contrahentium. et huiusmodi

sunt obex mortalis peccati. Etiam non sufficit ad gratiam percipiendam quod contrahentes non sit fictus respectu sacri. id est quod non fecte recipere intendit. sed oportet quod per penituerit. quod illud sacramentum non dat penitentiam. Est ergo unus et totalis effectus istius sacramenti scilicet gratiosa coniunctio animorum. Nec doctor subtilis. per isto dicto est. q. vnicuique. de sacra vinctioe. Ulterius est sciendum de illis que requiruntur ad matrimonium ut sit verum. Primo requiruntur etas debita personarum contrahentium. Nam vir debet esse xiiij. annorum. et femina. xij. annorum unde sicut sponsalia infra septimum annum non tenentur. sic matrimonium etiam non tenentur infra. xiiij. annum. Quantuncumque enim fuerit matrimonium de sponso de presentia infra. xiiij. annum. nihilominus non est aliud nisi sponsalia de futuro vel ad. xiiij. annum. Et ista possunt rumpi postquam sponsi vel alter illoz venerit ad debitam etatem. Secundo requiritur consensus mutuo contrahentium personarum per sponso de presenti. Consensus autem ille secundum Bonan. i. iij. di. xvij. debet esse in materia corporis preterea Verba autem de presenti sunt ista ex parte viri. Accipio ego te in mea uxore. Verba autem mulieris sunt ista. Ego te accipio in meum virum. Et sunt ista sponso nunciantia quod sacra est res sensibilibus. et ideo in eo requiritur signum expressivum. que expressio convenienter fit per sponso de presenti. unde et iste consensus per bonum per

R. v

De sacramento

alia s̄ba expediti v̄l exprimi inf
hoies v̄strata q̄ istis eq̄pollēt di
cēdo. Cōsentio i te tanq̄ in vro/
rem. S̄i si p̄cessit interrogatio
inter aliq̄s de p̄trahēdo. Si alī
eor̄ dicat. volo te de cetero h̄re i
vrore. Et illa r̄idet. Et ego te vo
lo habere in viz. Vel volo q̄ tu
sis vxor mea. r̄ illa. r̄ ego habeo
te p̄ viro. In oib̄ talib̄ p̄trahit̄
m̄rimoniū. S̄z si diceret. volo
te accipe in vxore. v̄l volo i te cō
sentire tanq̄ in vxorem nō esset
m̄rimoniū. S̄i si dicat vir. p̄/
mitto q̄ te nō dimittā p̄ meliori
vel p̄ peiori. etiā iudicādū est p̄
m̄rimonio Itē si post datā fidez
dicat aliq̄. bibam⁹ noīe m̄rimo
niū r̄ osculemur nos. r̄ vilhel. dē
q̄ nō est m̄rimoniū nisi velle p̄
hoc recedere a sp̄saliū r̄ p̄tra
here de p̄senti. q̄ illud dictū fecit
fuitz matrimonii. s̄z si diceret.
bibam⁹ p̄ matrimonio cōtracto
esset matrimonii. fr̄. t̄n̄ dīc q̄
illa s̄ba. bibam⁹ noīe m̄rimoniū
sunt p̄fessio veri m̄rimoniū. r̄ q̄ ē
m̄rimoniū. In omnib̄ aut̄ istis
vbi s̄ba dubia sunt recurrendū
est ad intētionē p̄trahentiū r̄ ad
cōmunes verbor̄ vulganū intel
ligētiāz. T̄n̄ credo q̄ p̄ illa s̄ba
sp̄sali interrogati. s̄ i polonia di
cēdo. N. placet tibi h̄re. R. in
vrore. illo r̄idente. placet. r̄ mu
lier iterogata r̄ deat. s̄i si: s̄haf
vez m̄rimonium. ar. c. ex l̄ris. de
sp̄saliū. Nā p̄ illa s̄ba oēs in
telligūt s̄i m̄rimoniū. Ergo si

sic vicini cōiter intelligūt: debēt
etiā s̄entib̄ illa s̄ba facere eū
dem sensum. Nā vt dicit̄ docē.
in. c. ex l̄ris. de sp̄saliū. in talib̄
recurrendū est ad intellectū vic
noz. Hoc app̄bat̄ fran. ibidez
Et dicit̄ Hosti. q̄ quis alter nō
intellexit ad l̄ram v̄l linguā. si t̄n̄
intellexit affectū vel sensum nu
tu vel signo sufficit. Et nō refert
an nutu v̄l lingua intelligat̄. ar.
de trāslatiōe. inter corpalia. aliq̄.
dī. si rector. T̄n̄ si sponsus dat
anulū dicēdo in thēuro. s̄ba de
p̄senti. r̄ sponsa polonia recipit
anulum anuendo d̄r consentire
in dicto. c. ex l̄ris. Dicit̄ etiā fran
ciscus de sarabell̄ in ca. ex p̄te. de
sp̄saliū. q̄ si dicat vir. p̄mitto
q̄ te ducam in vxore. r̄ de cetero
tenebo te vt vxorem. Si tal̄ cō
trahit̄ cum alia p̄ verba de p̄sen
ti. adheret̄ sedē propter verba
illa. ducā te. que sunt de futuro.
que etiam verba restringuntur
per sequētia. cum dicit̄. tenebo te
vt vxorem. Et dicit̄ Innocētiū
q̄ hec verba ducam non sonant
t̄n̄ actū s̄z etiā ius. vt s̄t sensus.
p̄mitto q̄ tūc fiam tua legitima
vxor. r̄ hoc est si sunt verba mu
lieris. Illa autem verba. p̄mitto
q̄ tenebo te p̄ vxore. habent̄ sen
sum ac si dicat vir. habeo tecum
m̄rimoniū. v̄l accipio te i meam
vxore. r̄ p̄mitto q̄ d̄ s̄cro tenebo
te p̄ vxor. Si at̄ di. p̄mitto q̄ nū
q̄ habeo alā nisi te. s̄z istā n̄ ten
et̄ simpliciter accipe si nullam

vxore in vita sua vult ducere: tñ
 si velle ducere alia nō pr. q̄a de
 cōi vsu loquēdi sensus ē. Recū
 piā te r nō alia si vxore voluero
 ducere. Itē si scubina dicat ali
 cui: nolo q̄ me cogēas nisi tan
 q̄ vxorez: r vir taceat r cogēcat:
 Dicit Joānes de lignano: q̄ est
 p̄sumptū m̄rimoniū. Sz tamē
 Laspar dicit q̄ nō: q̄ nō exp̄sse
 rūt. r etiā q̄a tacēs habet p̄ d̄i
 cētē in h̄ casu: cū agat de obliga
 tiōe ip̄ius. s. sub d̄ditōe vel sub
 mō. Sub d̄ditōe fit. vt d̄ho re
 cū si pri meo placuerit. v̄l si iue
 nero te h̄re centū marcas: r sic d̄
 si l̄b. r talis d̄cus suspēdit ma
 trimoniū vsq̄ ad exstētiā cōdi
 tionis. i. nō p̄us tale m̄rimoniūz
 tenebit nisi impleat illa cōditio. si
 tñ iureri p̄sensus d̄ p̄nti l̄ copu
 la carnal' fuerit subsecuta tene
 bit m̄rimoniū: eo q̄ tales vident̄
 recessū ē a d̄ditōe: vt d̄ d̄ditōibz
 apposit̄. d̄ ill. r. ca. sup eo. r. c. p
 tuas: Et h̄ itelligēdū est d̄ cōdi
 tiōe honesta: q̄les s̄ due ille sup
 posite. Nā si eēt d̄ditio s̄ sbam
 m̄rimoniū: vt d̄ho tecū si nō pli
 ficabis: l̄ donec mihi alia iueniā
 Vel si te exponas p̄ questu p̄sti
 tuendi: oēs tales nihil agūt. Si
 tñ q̄s dicat: d̄ho tecū si te p̄ginē
 inuenero: r postea seq̄tur coit̄:
 nec inenit̄ p̄go: dic̄ Bern. r Ho
 st. q̄ iudicabit p̄ m̄rimoniū: r h̄
 in foro iudicij: tñ i foro ante vō
 sic iudicabit: q̄a dignū est vt mu
 lier q̄ mērita est se esse p̄ginē: ma

neat d̄cepta: r vt viro subuenia
 tur: q̄ forte vult vitare bigamiā.
 Sz sub mō d̄hit sic. do tibi tu
 nicā l̄ cingulū v̄l anulū vt p̄has
 meū. alioq̄n reuoco qd̄ donau
 talis d̄cus statim tenet. Sz si nō
 seruet mod⁹ poterit reuocari. di
 cunt tñ doctores: q̄lz possz d̄hi
 m̄rimoniū s̄b d̄ditōe: nō tñ sub
 mō. r h̄ ē tenendū. M̄rimoniū
 tñ ex cā tractū tenet. siue cā sit
 vera siue falsa: vt p̄traho tecum
 q̄: pulcra es siue diues: nisi cau
 sa eēt ita falsa q̄ p̄tinet i se aliq̄d
 ip̄edimentū: vt d̄ho tecū q̄ libe
 ra es. Nā si nō eēt libera non te
 neret m̄rimoniū rē. Et scienduz
 etiā q̄ si q̄s d̄hit cū aliq̄ cū cōdi
 tiōe: deinde tñ añ aduētū cōdi
 tiōis d̄hit cū alia pure: d̄z mane
 re cū secūda. etiā si sit consangu
 nea p̄ime.

De impedimentis ma
trimoniū.

¶ Hinc vi

n dēdū ē de ip̄edimen
 tis m̄rimoniū. Sunc
 aut̄. xij. ip̄edimēta q̄ ip̄ediūt ma
 trimoniū d̄hendū r durimūt iā
 d̄ctū: s̄z Inno. i. c. iuuenis. d̄ spō
 salibz. Primū ē furoz. xxxij. q. vi
 ij. ca. neq̄ furiosus: vbi d̄r: neq̄
 furiosus neq̄ furiosa d̄here p̄nt
 m̄rimoniū: s̄z si d̄ctuz fuerit. s. añ
 furoz: nō separēt. s. p̄p̄ furozē.
 Et rō: q̄ tles n̄ p̄nt d̄scire: si tñ
 h̄nt lucida i fūalla tūc bñ p̄nt. vt
 d̄r glo. ibidē. S̄cōz si eēt vtroq̄z

De sacramento

artido. i. testiculo carēs vl' impo-
tens coire. xxxj. q. vij. illi. Tertiu
est affinitas. vt si q̄s sp̄sam de
p̄senti sanguine sui recepit in
vxoze ⁊ eā coguit: ipedit ⁊ hēdū
⁊ dirimit ⁊ c. ita q̄ p̄ma resti-
tuit. s̄z m̄lier nō p̄t iduci ad absti-
nētiā p̄p̄ publice hōestati iusti-
ciā: vt d̄ eo q̄ coguit ⁊ sanguine
am vxoz̄ sue. c. d̄screrōz. Quar-
tū ē error in p̄sona. vt cū q̄s pu-
tans ⁊ here cū B: ⁊ hit cū vrsu-
la. Quintū est error i ⁊ d̄itōe ser-
uili. vt si q̄s ⁊ hit cū aliq̄ putans
eā eē liberā: cū tñ nō ē libera. vt
de p̄iugio fuoz. c. ij. S̄z q̄d di-
cēdū est d̄ Jacob q̄ decept⁹ est i
p̄sona. s̄. q̄ putās Rachelē cū cō-
traxerat inuenit Lyā: ⁊ tñ tenuit
m̄rimoniū. Rñsio s̄z Gratianū
xxx. q. j. c. j. q̄ illd̄ m̄rimoniū nō
tenuit ex p̄cedēti ⁊ sensu: s̄z subse-
quēti: qz post copulā carnalē in
eandē ⁊ sensit d̄ nouo. Error tñ
q̄litar⁹ nō excludit ⁊ sensuz m̄ri-
monij. vt si putat bon⁹ q̄ tñ est
mal⁹: vt si putat p̄go: q̄ tñ inue-
nit corrupta. s̄lt̄ error fortune.
vt si putat sp̄sa diues: q̄ tñ est
paup̄. In oibz istz casibz nō diri-
mit m̄rimoniū ⁊ c. S̄xtū est
votū solēne. vt sacri ord̄is vl' p̄-
fessiois. vñ si q̄s p̄fessioe facta i
religiōe vl' in sacro ord̄ine vxozē
duxit: dirimit m̄rimoniū. vt qui
clerici vl' vouētes. c. insinuāte. ⁊
de voto. c. vnico. li. vj. Alia autē
vota simplicia s̄z ipediāt ⁊ hen-
dū: nō tñ dirimūt iā ⁊ tractū. vñ

si q̄s vouet simplr nō velle du-
cere vxozē ⁊ postea duxerit: te-
net m̄rimoniū. s̄z ille peccat mor-
tali⁹ sic ⁊ hēns: ⁊ nō d̄z petere
debitū ab vxoze. s̄z tñ tenet red-
dere qñ petat ab eo: vt notat do-
ctores i. c. rursus. q̄ clerici vl' vo-
uētes. d̄ q̄b̄ vide ibi materiā istā
S̄z tñ si q̄s h̄ns votū simplex
q̄rat a sacerdote an possz ⁊ here
Dar ⁊ silij Hosti. q̄ p̄t dicere q̄
sic. Si autē q̄rat vltorius an tale
m̄rimoniūz tenebit: d̄z dicere q̄
ñ: al' peccat: q̄a daret occasio-
nē mortali⁹ peccādi. Septimū:
si machiat⁹ ē i mortē p̄oz ⁊ iugz
seu vxoz̄. vl' eā ducere p̄misit. d̄
eo q̄ duxit i m̄rimoniū quā pol-
luit p̄ adulteriū. c. significasti. Et
dic̄ Jo. an. i. c. laudabilē. d̄ puer.
infidelij: q̄ qñ machiatio est ab
vxoze. s̄. a viro ⁊ a m̄liere i mor-
tē mariti: tūc sufficit ad dirimen-
dū m̄rimoniū sine adulterio. qñ
p̄o machiatio ē ab altero tñ: tūc
nō sufficit sine adultio. vt d̄ di-
uorij. c. i. ⁊ istd̄ iprimēdū ē mē-
ti. q̄a raro iste p̄cē bñ itelligit.
Octauū: si ē alter⁹ cule⁹: vt sara-
cen⁹ l' iude⁹. xvij. q. i. caue. No-
nū si p̄ vim coactus ē ⁊ here: vt
de sp̄salibz cū locū. Et itellige
de vi l' metu q̄ cadit in ⁊ stantē
virū. vt dicit glo. ij. ibidē. q̄ etiam
dicit q̄ minor metus excusat fe-
minā qz virū. quod similē nota.
Decimū est sacer ord̄o. vt q̄ de-
ria l' vouentes. cap. i. ⁊ de voto.
c. vno. li. vi. Undecimū si est al'

ten nupta. de spōsa duoz. c. ij. Duodecimū ē publice honesta/ nis iusticia. de spōsalibz. c. iij. inue/ nis. z. c. ad audientā. Sūt alia duo impedimēta q̄ impediūt et nō dirimūt. s. tps feriaz. vr de fe/ rijs. c. capellan⁹. Et in dictū ec/ clie. vr d̄ despōsatiōe ipubez. c. ad dissoluendū. De oibz istz dā/ rur vsus p̄ Joh. an. in sum. q̄rti sub hac forma. Error. conditio/ votū cognatio crimē. Lul⁹ dū/ paritas vis ordo ligamen hone/ stas. Si sis affinis vl̄ si coire ne/ quibus. Nec sociāda verāt p̄nu/ bia iuncta retractant. Et de vlti/ mis duobz dant vsus Ecclie ve/ titū necnō tps feriaz. Impediūt fieri: p̄mittūt facta teneri.

De cautelis hui⁹ sacramēti.

Primo

caueat vir ne volēs a muliere extorquere carnalē cōmitionē fingat se eaz ducere velle: nō hīs tñ intēdēz z ppositū eā ducendi. Nā tal si eā nō ducat: graui⁹ peccat. lz in foro p̄niali nō iudicat p̄ m̄rimo/ nio Et lz mulier q̄ simplici aimo sibi p̄sentit in p̄tō excusat. tñ de cepto: tal si vult verā p̄niaz age/ re: necesse hz eā sine fictiōe duce/ re q̄stū in eo est vl̄ dare sibi viz p̄uenientē vl̄ alit̄ satisfacere. Et h̄ s̄z Tho. Et h̄ si vir est eq̄lis cō/ ditiōis cū illa. Nā si vir esset me/ lior⁹: p̄ ditiōis. pura nobil⁹. z m̄lier rustica vl̄ n̄balda p̄r pbabilit̄ p̄

sumi q̄ nō fuit decepta s̄z se dēd̄ p̄sumit. z tūc i tali casu si ille nō aio ducēdi cohabitauit cū ea: nō tenet eā ducere. n̄ ei satisfacere: vr dicit̄ doc. Scdo caueat ne q̄s spōsam suā p̄tractis spōsalibz anteqz solēnitates m̄rimōij fiāt. s. anteqz in facie ecclie copu/ lant̄ audeat cognoscere. nā talis peccat s̄m z vilhel. Et hoc itelligē in ill' p̄tibz: vbi p̄me nuptie b̄ndi/ cunt. Un̄ cū iste nō sunt p̄gines nec alē illoz post illā oecultrā cō/ mitionē si accipiūt b̄ndictiōem quā soli p̄gines l' alē ipoz accipe/ p̄suevit: peccat. cū scde nuptie n̄ sunt b̄ndicēde. si tñ nō essz p̄sue/ rudo i aliq̄bz p̄tibz p̄mas nupri/ as b̄ndicēdi. sic est i polonia: cre/ do q̄ spōsus cognoscēs spōsam aio p̄sumād̄ m̄rimoniū anteqz i facie ecclie copulēt nō peccent nisi veniatr. hec Tho. in. iij. sen. di. xvij. Tercio caueat vir ne cū illa p̄trahat p̄ s̄ba de p̄nti cū q̄ alter p̄traxit p̄ s̄ba de futuro z copla carnali p̄summauit. qz n̄ vez nec aliqd̄ cēset m̄rimonium qd̄ post modū d̄ factō ē subsecu/ tum. vr de spōsalibz. is q̄. Quar/ to caueat parētes ne p̄hant p̄o filijs aut p̄ filiabz sponsalia vel m̄rimoniū cū additiōe pene. nā talis adiectio pene nō valēt d̄ iu/ re. vr d̄ in. c. gēma. d̄ spon. eo qz m̄rimonia debēt eē libera. Et h̄ est p̄ n̄fates q̄ stipulat̄ penas: nē si impleat̄ filij eoz voluntatem. Dic̄ tñ fr̄a. de sarabel. Joh. au.

De sacramento

Uincē. ⁊ abbas i dīcto. c. gēma.
⁊ Arch. xxx. q. ij. c. vno. q. bñ pñt
stipulari vl' dari pignora inf' cō
trahētes: s; nō pene. Rō: q̄a pe
na solū pmittit. arre s; dant. fa
ciliores aut' sum' ad pmittēdū
q̄s ad dandū. Itē arre sūt i mo
dica q̄ntitate. pene s; in mag'. ⁊
ideo timore magne q̄ntitat' pos
set q̄s cōpelli ad mrimonium.
Uincē. tñ dicit: q' si sint extranei
oīno: q' nō hñt p̄hentes p̄sonas
in sua prāte: isti pñt stipulare pe
nas inf' se: ⁊ pdunt eas. vl' acq̄
rūt si spōsi nō stant i eoz' p̄mis
sionib;. Inter s; parētes vl' ali
os q' hñt spōsos in prāte: nō hz
hic locū d' pignorb;. Etñ tene
as q' si dat' pign' loco arre: tunc
tenet. si aut' p' pena: tunc nō. Itē
si dat' p' p̄uētoez: nō tenet: si aut'
p' traditōez: tenet. Hoc autē dī
ct' s'm Jacobū d' arra: q' rō pigno
ris tenet si tradit: s; si cōstituit
tñ: q̄a qñ p̄stituit tñ: tunc cedit
loco arre: s; si p̄stituit: cedit loco
pene. **Quinto** caueat p̄hentes
ne i cognatōe carnali: spūali vel
legali p̄hant. Nā p̄hibent p̄he
re p̄sanguinei vsq; ad q̄rtū gra
dum inclusiue i collateralib;. in
ascēdentib; aut' ⁊ in descēdenti
bus p̄petuo. In cognatōe autē
spūali p̄hibent hi. l. baptizat' ⁊
leuās. Baptizat' ⁊ filij leuant'
Itē baptizat' ⁊ p̄uē leuāt' p̄uē
us cognita. Itē leuās ⁊ p̄ntes le
uari. Et eodē mō dico d' bapri
zato ⁊ baptizate. Sicut inf' cōfir

matū ⁊ tenētē: ⁊ inf' cōfirmantē
⁊ p̄firmatū. In alijs autē sacris
nō p̄hēt talis cognatio. s. i p̄nia:
qz p̄nia nō est sacri collati per
modum generatiōis: s; sanatio
nis: ideo p̄ ipm nō p̄hēt spūalis
cognatio: al' s' em' fili' p̄sbyteri n.
possz inuenire vxorē in tota pa
rochia: s; Lho. in. iij. sūaz. di.
xxj. q. j. arr. ij. s; inf' sacerdotes ⁊
p̄fiteatē p̄hēt sedus: non tñ de
riuaf' ad alios eoz' cognatio: tñ
cathecism' s; impedit p̄hendū:
non tñ dīmit: p̄ctum: vt de co
gnatiōe spūali: p' cathecismū. li.
vj. Itē cognatio legal' impedit
vsq; ad emācapatiōē. Est autē
cognatio legalis illa: qñ q̄s ad
oprat in filiū aliquē extraneū. co
ram iudice: ⁊ dico corā iudice: qz
al' s' facta in p̄uato: nihil valet
s'm Hostien. d' cognatōe legali.
ca. vnico ⁊c. Et qz ista cognatio
apud nos hodie nō viger. ideo
de ipa supersedeo. **Secūdo**
caueat vir: ne dimittat vxorem
suā p̄pter quācunq; causam: ni
si p̄pter fornicatiōē: vt dicit' in
glo. cap. j. que sūt: de diuor. r̄is.
Et intellige tā de fornicatiōe car
nali: q̄s etiā spūali: si cut' est idola
tria vel heresis: Sicut si mortem
viro machiat'. In istis tñ casib;
nō ducer' aliā q̄s diu uiuit quā dī
misit. xxxj. q. iij. oēs causatiōnes
Rō: q̄a s; q' ad iugalē r̄oz' sit
diuisio ⁊ diuorrium: nō tñ q' ad
vinculū: qd ē indissolubile ⁊ p̄
petuū. Et h' p̄z q' mlier a viro n

separat p furto vl' p alio crimie vl' p alio impedimēto. vr d: in. ca. q̄luit. de diuortijs. nec etiā pro aliq̄ defectu corpali. s. p surditate. cecitate. p fetore oris &c. Et intellige etiā q̄ q̄ntumcūq; est nozōiū crimē fornicatiōis i vxore. nō p̄t vir sine iudicio eccl'ie p̄pa auctoritate eā dimittere. licet bñ p̄t debiti sibi in priuato dene-gare. Archi. in. c. porro. & c. fcasti de adulterijs. In hoc tñ casu al-ter fornicat spūaliter. s. si labat i heresim nō p̄t is q̄ remanet i fi de aliū ducere. illa viuēte hereti-ca. Secus si aliquis infidel' vel pagan' p̄uertit. cuius vxor non vult p̄uertī vel nō vult cohabi-tare sine p̄tymelia creator'. qz ta-lis p̄t p̄here eū viuēte tali vxore vr d' diuor. c. v. **S**eptio caueat vir ne vxorē in adulterio dephē-sam interficiat. qz l3 fm leges ciui. nō punit tal' occisor aliq̄ pena. m̄ fm ius diuinū punit. xxxij. q. ij. inf' hec. vbi exp̄sse phibet tale vxoricidiū. Debet em eā potius corrigere & sibi recōciliare. cū d's parat' sit accipe ipsi' p̄niaz. exē- plo mulier' adultere. Jo. viij. vt d' Bonauē. in. iij. di. xij. q. i. & Tho. q. i. Qui etiā addit q̄ occi-dēs vxorē p̄t adulteriū vl' odi-um. ex statuto eccl'ie p̄here cum alia nō d3. & maxie si occidat eaz vr p̄trahat cū alia. sec' est si non eo aīo. qz tñ l3 non debeat p̄tra-here. si tñ p̄trahit tener. **Q**uando ne aliq̄s hñs aliq̄e sacz ordiez

p̄trahat m̄rimonii. qz tale m̄ri-moniū non tenet. vr de voro. ca. vno. li. vi. Silr ecōuerso caueat ne p̄trahēs p̄ p̄ba de p̄nti cū ali-q̄ sacz ordine accipiat. qz tal' d3 restitui vxori. & si p̄t esse sine scā-dalo vxoris d3 deferre habitū & coronā clericalē. Nec p̄t p̄trahē-re post mortē illi' vxoris. & si con-traxerit nō tener m̄rimonii fin-Inno. Nec etiā post mortē vxo-ris poterit i suscepro ordie mini-strare. vr in extrauaganti Johā-nis pape vicesi miscundi. que incipit. Antiquē. Talis enim res-titutus vxori tenebit reddere debitum. sed non potuit petere

Nono caueant coniuges ne post benedictionē acceptā p̄ma nocte cōmiscantur. vr. xxij. dis-sponsus. Alibi etiā dicit q̄ biduo vl' triduo debēt p̄tinere. vr i. xxx. q. v. aliter. Sed hoc est p̄silium nō p̄ceptū. & ideo ne q̄s obli-get sub p̄cepto sp̄sōs ad talia h̄ pono p̄ ausamēto. qz m̄lti fa-ciūt indiscrete p̄sciētiā de talibz ipsis p̄iugibz p̄ modū p̄cepti. qd fieri nō d3. sed p̄ modum p̄silij tñ &c. **D**ecimo caueat vir vel femina ne sine parentū consilio vel consensu nubat. quia dicit Ambrosius. in li. de patriarchis Nō est p̄ginalis pudoris elige-re maritū. **U**n' & enaristus papa d' qz alit nō est legitimū p̄iugū nisi a parentibz tradat. Et enri-pidion in p̄sona cuiusdā femie legit dixisse Sp̄sōsalū meoz pa-

De sacramento

ter meus curā subijt: maritū eli-
gere nō ē meū. Nec oīa habent
xiiij. q. ij. nō oīs. s. cū ergo dī. r
s. honorant. Si tñ fecerit tenet
mirimonū. q̄a hoc solū ē de ho-
nestate: r non d̄ necessitate. ma-
xime si hz annos legitimos. s. vir
xiiij. r femia. xij. Dicūt tñ leges
q̄ femina post. xvj. inuitis parē-
tibz nubit. r verū est. Unde d̄o
caueat sacerdos ne clandestine
aliquos copulet: hoc ē ne p̄ter-
missis bannis i ecclīa: aliquos
introducatur siue copulet. Nā ta-
lis sacerdos suspēdit̄ p̄ triennū
vt norat̄ d̄ clandestina despon-
satiōe. c. cū inhibitiō. Duodeci-
mo caueat sacerdos ne bñdicat
secūdas nuptias: q̄a irregulari-
tate incurreret. p̄ tñ p̄ ep̄m sup-
eo dispēdari. vt in extrauaganti
Joānis. xiiij. q̄ incipit. Ecce rra-
tioni. Tredecimo caueat vir ne
semp̄ exgat v̄l reddat debitum
vrou. q̄a hoc p̄ceptū d̄ red ditiō
ne debiti cū affirmatiōe nō obli-
gat nisi p̄ loco r tpe. fm̄ Joā. pa-
nisiē. Quia obligat semp̄: s̄ nō
ad sp̄: nec p̄ semp̄: sed qn̄ p̄ esse
debite circūstātionat̄ h̄z docto-
rē subtilē in. iij. dist. xiiij. q̄a for-
tiori vinculo obligat ad nō red-
dendū. vt i hoc ca. iij. q̄a tenetur
nō occidere fetū in vtero p̄ gnan-
tis: v̄l nō esse causa abortus. si
militer si redditiō debiti vergit
in detrimentū sanitat̄: nō tenet̄
reddere: q̄a tenet̄ pot̄ p̄p̄riā i
colūmitatē q̄z istud detrimentū

vitare in cōiuge. Si r̄ non tenet̄
satisfacere volūtati mulieris tpe
mēstrui: ne proles nascat̄ lepro-
sa: q̄ als p̄t. p̄creari sana: r etiam
qz talis coit̄ inducit p̄peruā ste-
rilitatē in ml̄iere fm̄ Aug. p̄pter
cōmūtionē semis cū sanguine.
Vñ si p̄tingeret nasci fetū: sic le-
prosus: scabiosus cecurūs: v̄l i-
terdū caduc⁹: v̄l obsessioni de-
monū tanqz vas imunde cōpo-
siti aptus: Et ideo i lege moysay
ca accedēs ad mēstruatā: more
moriebatur: q̄ mors nō infligebat̄
nisi p̄ mortali. Et si d̄r: tñ lepro-
so viro tenet̄ mulier reddere de-
bitū: licz nō tenet̄ secū cohabitare:
vbi tñ cer. istūm̄ ē qz ples na-
scet̄ leprosa: ergo si le est in men-
struata. Resp̄o deo fm̄ doctore
subtilē vbi sup̄: q̄a i mēstruo p̄t
expectari tps cōgruū vt nascat̄
ples sana: in lepra h̄o nō: vñ me-
lius est qz nascat̄ leprosa v̄l ali-
qualis: qz oīno nulla: q̄a melius
est sic esse qz nō esse. Verūm̄ di-
cūt Tho. vbi sup̄. q. ij. ar. ij. Si ē
fluxus innatural' r diurn⁹: p̄t
vir ad talē accedere: qz als opoz-
teret virz p̄perualit̄ abstinere: di-
cūt etiā qz ml̄ier mēstruata p̄t red-
dere debitū viro p̄tēti: debz tñ
eū auertere p̄cibz vt sufferat: nō
tñ ita efficacit̄ d̄z auertere qz pos-
sit esse occasiō sibi incidēdi i ali-
quas pessimas corrupciōnes: si
ad id p̄nus credit̄. Si autē credit̄
qz perit ignoranter: debz mulier
aliquā occasiōē prendere v̄l i

firmatē allegare ne debitū red-
dat. nisi periculū viro timeatur.
Dicit autē Tho. q. accedens ad
pregnatā nō sp peccat mortalr:
nisi timeat abortus. Dicit etiam
ipse q. si tunc vir p.eter s. fuerudi-
nem et modū a natura institutū
quantū ad sūtū exigit debitum a
iuge. puta a parte posteriori vī
ad latus: nō sp est pctm mortale
sed qnq. potest esse sine pctō. di-
mittere autē ppriū vas semp est
peccatū mortale et sodomiticum
quia hoc est contra naturā con-
iugij. **De sanctus thomas**

De expositione misse.

De facite

h in meā cōmemoratio-
nem Lu. xij. de ple.
di. ij. iterat. Quia fm bīm Tho.
in terciā pre summe sue. q. lxxij.
ar. iij. mysteriū nostre salutis to-
tum cōprehēdit in sacro eucha-
ristie. ideo tale sacm p. ceteris agi-
tur cū maiori solēnitate. Que q.
dem solēnitas in misse officio cō-
sistit. xbi recolit singularis me-
morā dñice passionis. iuxta qd
ipe itur? ad passionē fieri pcepit
dicens. **Doc facite in meā cōme-
morationē. glo. id est i memorā
mortis mee. Et q. single partes
misse in enarabile dulcedinē re-
dundāt diuinorū mysteriorū. de-
signāt em gesta facta et opa xpi.
q. opatus est salutē in medio ter-
re, et precipue circa mysteriū sue
passionis resurrectionis et ascen-**

sionis. ideo de singul' particulis
hui' sacri officij breuiter intenda-
mus. Circa qd sciendū q. missa
dicitur pmo a mittēdo. q. angeli ibi
mittunt. vt dicit Grego. d. ple. di.
ij. q. si sanguis. **S**ecundo rōne filij
qui ibi mittit a deo patre. **T**er-
cio rōne nri q. mittim? vota nra
ad deū p. sacerdotē. vt nobis dōs
mittat bndictionē et grāz. **Q**uar-
to rōne. s. cathecuminoz. q. vt dicit
Dugo antiquitus ad mittebant
vsq. ad offerroziū. et ab offerro-
rio foras mittebant. **L**athecumi-
ni autē erāt nouiter credētes non
dum baptizati. **H**aber autē mtra
nomia illud officiū misse seu sa-
cramenti. **D**icit em missa p. prer-
rōnes p. dictas. **I**te dicit eucha-
ristia. ab eu qd est bonū. et charis-
grā. q. si bona grā. **D**icit hostia
ab hostibz vincendis. q. p. eā nri
hostes vincunt. **I**mmolatio dicitur
fm Isi. vi. ethimo. ab i et moles.
q. in mole. i. in cumlo altaris sacri-
ficat. **C**ōmunio dicitur. q. esca est oī-
um fidelū. **J**uxta illud Omnes
de vno pane et de vno calice pri-
cipam?. **D**icit viatic?. q. dat in
hac via p. nris vite ad sustentatio-
nem. **D**icit sacrificiū q. si sacru fa-
ciēs. q. mystica p. ce. **D**ecretat. in ps
Immola dō sacrificiū laudis et
Dicitur etiā actio fm Leonē pa-
pam. q. hic quasi in quodā iudi-
cio agim?. **N**am locus est ecclesia
iudex de. actor diabolus. re. po-
pulus. **S**ciētia testis. sacerdos de-
fensor. **S**ic dicit Aug?. de se in

*Vnde dicitur
Eucharistia*

2